

ARBORETUM U TRSTENOM: STRAH OD ŠTETOČINA NE OMETA IH U OBNOVI

Kad uz Cvijetinu vrb

Piše: Gabrijela Bijelić
 Foto: Željko Tutnjević

U prošlosti su pomorci u Trsteno donosili nove egzotične biljke za popunu botaničkog vrta. Danas istim, morskim putem stižu - novi nametnici. Palmina pipa i šimširov moljac, štetočine uvezene sa stranim sadnim materijalom, stežu obruč oko Arboretuma. Povijesni perivoji još odolijevaju pošasti jer ih osoblje tretira zaštitnim sredstvima, no nije sigurno koliko dugo će izdržati:

Bolest se proširila na Vrtove Sunca, Zaton, Lopud, zaokružila nas je. Uskoro će proljeće, kad kukci prijenosnici ožive i šire zarazu. Mogu letjeti tri i više kilometara, a mnogi vlasnici privatnih vrtova ne zbrinjavaju bolesna stabla kako spada. Umjesto da ih ispile, stave u najlonske vreće i zakopaju, ostavljaju ih na otvorenom, pa kukci preživljavaju. A odnedavno se u Dalmaciji pojavio i treći nametnik, azijska strizibuba koja proždire i isušuje stabla. Fitosanitarna inspekcija pojačano nadzire rasadnike, ali slaba je to utjeha ako se bolest ra-

Obnova starinske mlinice novcem EU fondova rezultirat će otvaranjem muzeja maslinarstva, a svoje mjesto naći će i zbirka kartolina i literature koja prati povijest jedinog jadranskog arboretuma

Kolonija zlatnih ribica u bazenu Neptunove fontane svake godine sve je veća

Rijetki znaju da bambus zapravo spada u trave i zbog toga se brzo razmnožava

MOĆ FACEBOOKA

Ništa bez 'Igre prijestolja'

Snimanje dijela treće sezone HBO-ova mega popularnog serijala 'Igra prijestolja' Arboretumu u Trstenu donijelo je neslućenu popularnost. Ravnatelj Ivan Šimić kaže kako je najveću ulogu odigrao Facebook: Kad objavimo post o snimanju Game of Thrones, u kratko vrijeme skupi se 3000 i više pregleda, a kad pišemo o dnevnim aktivnostima ili besplatnim učeničkim posjetima, tek tu i tamo netko zaviri. Nakon Igre prijestolja zaredale su ture za obožavatelje serije. Bude li zanimanja, filmaše ćemo ponovno ugostiti - kaže Šimić koji je osim casta HBO-a arboretumom prošetao i ekipi TV serije Borgije.

zviže - priča nam ravnatelj HAZU-ova Arboretuma u Trstenu Ivan Šimić dok u stanci između dvaju proloma oblaka obilazimo povijesni maslinik, zimi najživlji dio kompleksa plemićke obitelji Gučetić koji "nastanjuje" najma-

nje tisuću biljnih vrsta, 516 autohtonih i otprilike isto toliko kultiviranih.

15 sorti maslina

Maslinik unutar Arboretuma, "stasao" nakon velikog požara 2000. godine, danas udomljuje 85 stabala 15 različitih sorti primorskih uljarica, među kojima ima i onih živopi-

snih imena poput zuzorke ili grozdače. Ravnatelj je posebno ponosan na rijetku sortu jeruzalemske, jer izvan Arboretuma postoje samo dva njezina stabla. Od vatrene stihije više ne treba strahovati: prostor je premrežen hidrantskom mrežom, a u pripremi je stalno i šest profesionalnih gasitelja.

Mlade biljke dobro se razvijaju:

Maslinik se trenutačno prostire na dva hektara, a plan je proširiti ga na šest. Pred obnovom smo i povijesne mlinice, u suradnji s Hrvatskim restauratorskim zavodom aplicirat ćemo na EU fondove kako bi u budućnosti otvorili muzej uljarstva s izvornim

maslinovim uljem kao suvenir - najavljuje ravnatelj Šimić. U obilasku "pogona" u kojem su se masline, ljudskom i konjskom snagom, posljednji put mljele 1980-tih, doznajemo da i Arboretum proizvodi svoje ulje i šalje ga na preradu u uljare Orašac, Topolo i Baniće. Urod varira od godine do godine, pa je tako lani podbacio a ove godine se nadaju oporavku.

Dobro se oporavila i kolonija crvenih ribica u Neptunovoj fontani čiji je okoliš obogaćen novim stabalcem s povijesnom 'zadacom'.

Pokraj fontane smo prošle godine zasadili brzorastuću Cvijetinu vrbu, da goste podsjeća na znameniti dijalog o ljubavi i ljepoti Cvijete Zuzorić i Mare Gundulić, žene vlasnika ljetnikovca Nikole Vita Gučetića iz 16. stoljeća - otkriva Ivan Šimić novitete u ponudi Arboretuma koji godišnje posjeti između 20 i 25 tisuća izletnika. Za domaće je

O ARBORETUMU

Povijest i važni datumi

1494. izgradnja ladanjsko-gospodarskog posjeda dubrovačke plemićke obitelji Gučetić-Gozze

1948. osnivanje Arboretuma Trsteno pod upravom i vlasništvom HAZU-a

ARHITEKTURA - GRAĐEVINE: Ljetnikovac (vila), Paviljon, Kapelica sv. Jerolima, Akvedukt. Fontana, mlinica za masline, spremišta...

RAZVOJ VRTNE ARHITEKTURE

Renesansa - Dubrovački renesansni vrt (paviljon, kapelica)

Barok - 1667. Veliki potres

Renesansni ljetnikovac oštećen, izgrađen novi u baroknom duhu

1736. barokna fontana - nimfej

19. stoljeće - obnova renesansnog vrta unošenjem velikog broja egzotičnih biljaka porijeklom iz svih krajeva svijeta

Prijelaz 19./20. st. - izgradnja novog (drugog) perivoja na zapadnom Posjedu zvanom Drvarica - neoromantičarski perivoj

Sadašnja zgrada Gučetićeve ljetnikovca u Trstenu datira iz doba nakon katastrofalnog potresa 1667.

VI BAŠTINE, U PLANU JE OTVARANJE MUZEJA ULJARSTVA I SUVENIRNICE u raste jeruzaleemka

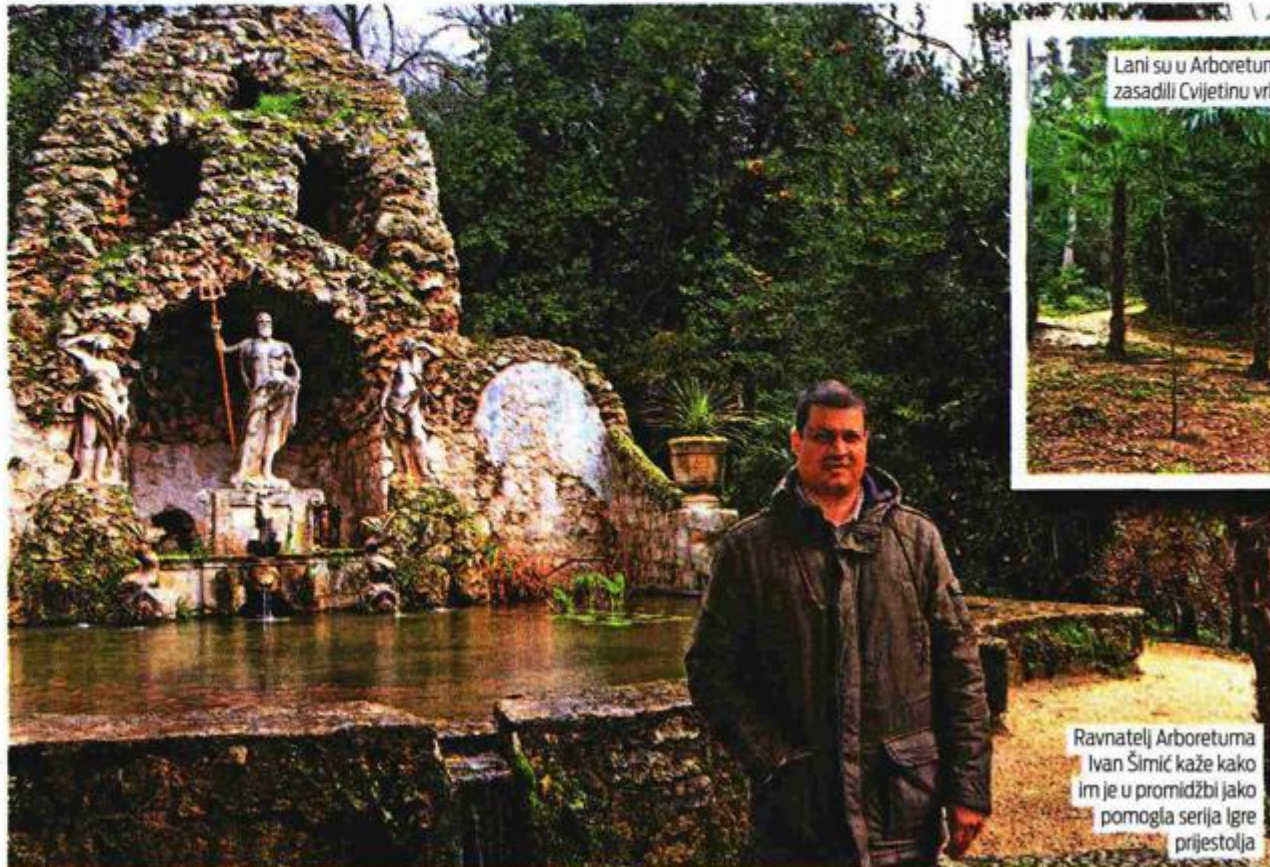
Traktori poput ovog glavno su prijevozno sredstvo i vozilo za opskrbu

ulaz već nekoliko godina besplatan, a gratis mogu koristiti i malonogometni teren kod maslinika, povremeno prizorište vjenčanja domaćih i furestih. Vjernicima je jednom godišnje za svetu misu raspoločiva obnovljena kapelica Svetog Jeronima iz 1540. Bogoslužje se održava na svečev blagdan 30.

rujna nedaleko Gučetiće-va ljetnikovca izgrađenog nakon potresa 1667.

Vitov ustroj

Za zaljubljenike u šetnje prirodom kao izmišljen je lug uz akvedukt gdje rastu najviša i najstarija stabla Arboretuma. Veteranu šimširu već je 280 godina i odavno je

Lani su u Arboretumu zasadili Cvijetinu vrbu

Ravnatelj Arboretuma Ivan Šimić kaže kako im je u promidžbi jako pomogla serija igre prijestolja

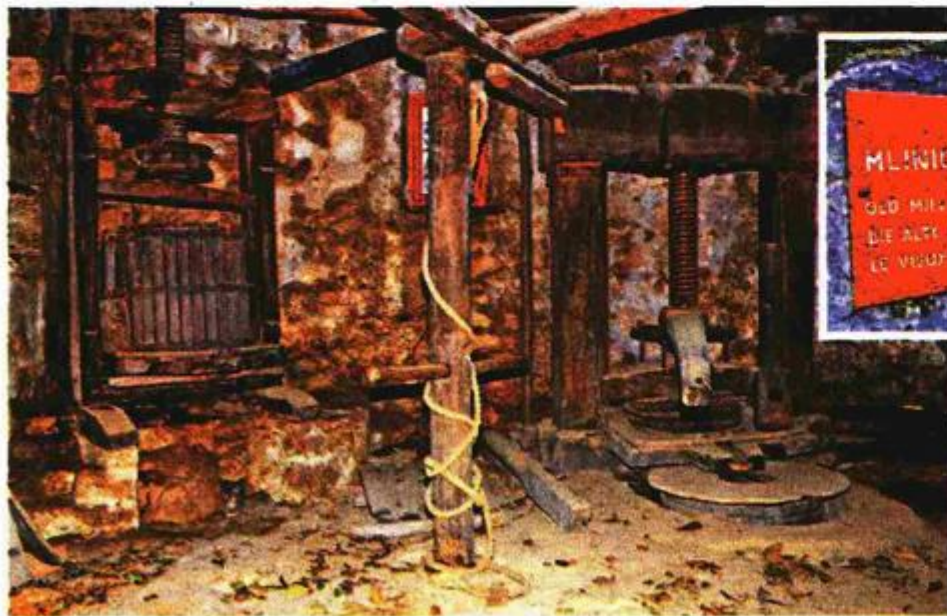

1928. Arboretum su posjetili članovi vlade tadašnje Kraljevine Jugoslavije

31. 1928. godina

Ovako je početkom prošlog stoljeća izgledao salon obitelji Gučetić

U okviru Arboretuma postoji mlinica koja će se obnavljati novcem EU fondova kao budući muzej maslinarstva

iz grma prerastao u drvo. Blizu su i tridesetak metara visok dub i američka lipa, 150 ljeta star libanonski cedar, stoljetni lovrovogaj...

Vidikovac Arboretuma zimi je zatvoren zbog vremenskih nepogoda i si-

20-25

tisuća izletnika godišnje posjeti Arboretum

280

godina staro je stablo šimšira kod akvedukta

30

godina prinudno miruje starinska mlinica u Trstenom

gurnosnih razloga. Pust je i staklenik odakle će vjerojatno iseliti sukulent i druge egzote, kako bi se stvorio prostor za sadnju starinskih agruma po obrascu renesansnih vrtova.

Doba vegetacije u Tr-

stenom tek slijedi, tako da na raskoš cvjetova glicinije treba malo pričekati. Dotad se promatrači moraju zadovoljiti rascvalim grmovima ružmarina i lavande, ali i zanimljivostima iz interijera ljetnikovca. Dobar primjer je zbirka starinskih razglednica koju ravnatelj i zaposlenici nadopunjuju kupujući izložke po internetskim i drugim aukcijama. Lani je baš ta kolekcija nadahnula tematsku izložbu, pa se danas mogu vidjeti antologijski primjerci poput novogodišnje čestitke s (kraso)potpisom obnovitelja i posljednjeg vlasnika Arboretuma Vita Basseglija Gozde iz 1912. koja se zauzimanjem osoblja u Trsteno "vratila" iz Beča. Najvredniji u biblioteci je izvornik knjige "O ustroju država" koju je 1581. godine napisao filozof i humanist, Nikola Vitov Gozde (Gučetić). Tko zna, možda bi Gučetićev reafirmirani model antičkog državotvorstva mogao nadahnuti današnje političare kad i ako slučajno navrate do Trstenog...